

Det Mindretallet altsaa har søgt ved Hævdelsen af Kommunernes Selvstændighed at skaffe et nyt Grundlag for Skolevæsenets fremtidige Ordning, har det ment at kunne og burde afslutte med Fortiden ved at paalægge de enkelte Kommuner ogsaa for Fremtiden at bære de Byrder, der efter den bestaaende Lovgivning allerede ere paalagte dem, forsaavidt Lovgivningsmagten ikke maatte gjøre nogen Forandring i saa Henseende. Man haaber derved at hindre mulige Misbrug af Kommunernes ny Stilling til deres Skolevæsen, og at berolige dem, der maatte tvivle om Befolkningens Modenhed til en saadan Frihed. Men iøvrigt mener man, at nu, 31 Aar efter at Grundlovens Løfte blev givet, maa Tiden endelig være kommen til at føre det ud i Livet paa dette Omraade, og man har derfor villet give Kommunerne en virkelig Selvfylde under Statens Tilsyn, saaledes at Kommunebestyrelsen med Amtsskoleraadet som den overordnede Myndighed i Alt, hvad der angik den fremtidige Udvikling, havde Ledelsen af det kommunale Skolevæsen i sin Haand, og at Undervisnings-Ministeriets Opgave blev indskrænket til at føre Tilsyn med, at Lovgivningens Bestemmelser gennemførtes, og til ved Hjælp af Statskassens Understøttelse at opmuntre og fremhjælpe de Kommuner, der anstrengte sig for at naae den størst mulige Udvikling af deres Skoleundervisning. Man troede saa meget lettere at kunne gaa over til en saadan Ordning, da der i Skolekommissionerne allerede habes en Myndighed, der ved sin Sammensætning, dels af kommunale Lidsmænd, dels af Statsembedsmænd, maatte anses som særlig skikket til at berede Veien for denne Ordning, ligesom dette staabest ved de Erfaringer, der under lignende Myndigheder ere gjorte i Kjøbenhavns Kommune allerede i en hel Mennefsalder. Man er ingenlunde blind for, at der under den nuværende Umyndighedstilstand for Kommunerne paa dette Omraade har udviklet sig megen Egegyldighed og Sløvhed, ja undertiden ligefrem Uvillie mod det offentlige Skolevæsen, men man kan ikke tro, at det rette Middel til at overvinde de deraf flydende Vanstueligheder er at gaa videre ad den hidtil værende Vej. Det maa tværtimod vistnok søges ved at gaa bort fra den, vise det øvrige Lands Befolkning den samme Lids, som man forlængst har viist Kjøbenhavns, og tilstaa den den samme Myndighed paa dette Omraade, som allerede er givet den paa saa mangt et andet. Kan man end ligesaa tidt vente, at den givne Frihed her som andetsteds strax vil kunne bære sine Frugter, tør man dog ikke tvivle om, at den snart paa mange Steder vil fremkalde en hidtil ukjendt Deltagelse og Sver for Skolevæsenets Udvikling, som ved Egemplets Magt vil brede sig videre og videre, især naar Statsmagten forstaaer paa rette Maade

at anvende sine store Midler til ad Frivillighedens Vej at fremme en kommunal Kappelyst i denne Retning.

Tillægger man Kommunerne den Myndighed, som dette Mindretal foreslaar, vil man ikke behøve at oprette ny kostbare Statsmeder for særegne Inspektører, ja, det vilde være i ligefrem Strid dermed at gjøre dem til Organer for Ministeriets Ledelse af Skolevæsenet. De ville heller aldrig kunne føre et saa virksomt og skjønnsomt Tilsyn som en livlig og interesseret Befolkning, i hvis Midte Læreren daglig lever og virker, og man maa endog frygte, at saadanne Inspektører langt fra at føre Befolkningen nærmere til den offentlige Skole endnu mere vilde fjerne den derfra, vel ikke mindst derved, at Læreren gennem deres middelbare eller umiddelbare Paavirkning kommer til at føle sig som Statens fremfor som Kommunens Hjælper, og at overse Nødvendigheden af de mange Hjemts Beloville og Vistand, for at Stolens Gjerning i Reglen kan lykkes. Har man hidtil fundet de nuværende Skoledirektioners Virksomhed for svag, maa man erindre, at deres Stilling under den af dette Mindretal foreslaaede Ordning vil blive væsentlig ændret og lettet ved den Kommunerne og Skolekommissionerne tillagte større Myndighed; den vil herefter væsentlig indskrænkes til et Tilsyn i egentlig Forstand, uden Del i selve Styrelsen, og gennem Præsterne i Skolekommissionerne og Amtmændene i Skoleraadene ville Direktionerne kunne fikre sig et baade aarvaagent og virksomt Die med denne Styrelse. Man har indvendt, at Skoledirektionernes Tilsyn i særlig Grad kommer til at paahvile kirkelige Embedsmænd; men man maa erindre, dels at de dog desuden i flere Retninger tillige maa optræde som Statens Embedsmænd, og dels, at Almueskolen endnu er og efter Forholdenes Natur sandsynligvis i lang Tid gennem Undervisningen i den bibelske Historie vil være knyttet til Folkekirken. Har Befolkningen først i Gjerning viist, at den i større Omfang end hidtil vil gjøre Brug af sin Ret til at stille sig fra Folkekirken og til at kræve Stolens Undervisning meddelt uden Hensyn til den (og i denne Retning udvider ogsaa dette Mindretals Forslag Befolkningens Ret), vil Tiden komme til at tage Tilsynet bort fra kirkelige Embedsmænd. Som Forholdene nu ere, vilde egne fra Folkekirken løste Inspektører med den dem i Lovforlaget tiltænkte Myndighed maasse endog bidrage til paa en usund og skadelig Maade at fremskynde et overilet Brud mellem Almueskolen og Folkekirken. Gjennem Paalæg til Skoledirektionerne og Sognepræsterne vil Ministeren formentlig let kunne skaffe sig alle de Oplysninger om Skolevæsenets Tilstand og Udvikling, han maatte ønske, men, hvis han anser det fornødent, har han det desuden i sin Magt ved Udsendelse